

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נח — ז' מ"ח

(חלק כה)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נח, ל' תשרי-ו' מרחשון, ה'תשפ"ז (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נח – ז' מ"ח

38

הש"ך⁷ ש"דומה להם כאילו הם עדיין בא"י עסוקים בעניני הרגל", אלא מפני שכן הוא הענין ע"פ תורת אמת – ובלשון הכתוב⁸, "ולא יחמוד איש את ארצו בעלותו לראות את פני ה' אלקיו", שבזה נכלל כל הזמן – מהתחלת עלייתם לרגל עד שובם למקומם ממשי, והיינו עד ז' מרחשון, כש"אחרון שבישראל" מגיע "לנהר פרת", גבול ארץ ישראל.

ואע"פ שמז' מרחשון ואילך, לאחר שכל עולה לרגל כבר בא למקומו תחת גפנו ותחת תאנתו¹⁰, נמצאים ישראל לכאורה במצב של ירידה לגבי המצב ד"בעלותו לראות את פני ה' אלקיו" בבית המקדש, הרי ע"פ הוראת חז"ל¹¹ "מעלין בקודש", שאדם מישראל צריך להיות תמיד בתנועה של עלי' והוספה, מחיל אל חיל¹² – צריך לומר שיש בזה

א. ז' מרחשון: חל לעולם² בשבוע שלאחר שבת פרשת נח. וע"פ הידוע שימי השבוע שייכים ליום השבת שלפניהם, דמינ' מתברכין³, מובן, שתוכנו של ז' מרחשון קשור⁴ (ועכ"פ מרומז) בענינים⁵ דפרשת נח.

ז' מרחשון הוא היום שבו "שואלין את הגשמים – ט"ו יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת"⁶, היינו שהזמן עד יום זה עדיין ה' אצל בני ישראל המושב המצב דעלי' לרגל דחג הסוכות. ואין זאת רק (בלשון

(1) ראה זח"ב בהוספות (ערה, א): ומאלול כו' עד שיתא יומין בחשון עד דיהדרון ב"נ מחובייהו ויתכפר להון.

ומזה מובן גם לענין המבואר לקמן בפנים דעד ז' מרחשון עסוקים בעניני הרגל, היינו עד ולא עד בכלל.

וראה בארוכה שיחת ש"פ לך תשד"מ.

(2) כי ראשון דר"ח מ"ח הוא תמיד אחרי ש"פ בראשית וקודם ש"פ נת.

(3) זח"ב סג, ב, פח, ב.

(4) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב: באלו הפרשיות חלו... או לפנייהן או לאחריהן... בכולן יש שייכות כו'.

השייכות דז' מרחשון להשבוע בו חל – פ' לך:

ראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 54 ואילך. וש"נ.

(5) להעיר על השייכות הכללית דז' מרחשון שבו "שואלין את הגשמים" (כדלקמן בפנים) לפרשתנו – ענין המבול – ע"פ מרז"ל (מהנ"ע בוז"ח פרשתנו (כב, סע"א). פרשי' פרשתנו ז, (יב, יהיו גשמי ברכה", וכל החודש מרחשון נק' "ירח בול" (מ"א ו, לח) ע"ש גשמי ברכה שבו – ראה ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב. יל"ש מלכים רמז קפד (ושם שעש"ז נק' "מבול"). ולכן נק' גם מרחשון – פר"ח לשו"ע אה"ע סקכ"ו בסוס"ז. וראה לעיל ע' 26.

(6) משנה תענית י, א.

(7) חור"מ סמ"ג סקמ"ז.

(8) תשא לד, כד.

(9) שעד אז הוצרכו להבטחה "ולא יחמוד איש גוי", שהרי לא היו בביתם. וראה ירושלמי פאה

פ"ג ה"ז. יל"ש ע"ה פ"ה תשא שם (רמז תד).

(10) מ"א ה, ה.

(11) ברכות (כה, א) וש"נ. וראה זח"ג קסב, ריש ע"ב. – בברכות שם "גמירי מעלין כו" במנחות (צט, א) "ומנלן דמעלין כו' דאמר קרא כו", אבל בירושל' בכורים פ"ג ה"ג "שמעתי שמעלין כו", – ראה שו"ע אדה"ז אור"ח ססל"ד. וראה שד"ח כללים מ"ם ס"ק קצד. מאספ' לכל המנחות אור"ח סכ"ה סק"ב – הדעות וכמה פרטים בזה, וכן אם הוא מה"ת או מדרבנן.

(12) ל' הכתוב תהלים פד, ח. וראה ברכות

בסופה. שו"ע אדה"ז אור"ח סקנ"ה ס"א. וש"נ.

גם מעלה ועלי' לגבי המצב דעלי' לרגל.

ב. והביאור בזה (כמו שכבר נתבאר כמה פעמים¹³), שדוקא כשאדם מישראל בא לביתו ולמקומו ועוסק בעבודת האדמה, אדם חורש ואדם זורע¹⁴ וכיו"ב, אזי יש בידו האפשריות לקיים מצוות התלויות בארץ כפשוטן, ולהמשיך קדושה גם בכל דבריו ועניניו, "מעשיך ודרכיך" הגשמיים – עבודה שאינה אפשרית בעת עלותו לרגל והמצאו בירושלים¹⁵ ובבית המקדש.

וענין זה הרי הוא עלי' בעבודתו, ובשתים – הן מצד מעשה הגברא והן מצד החפצא:

אמרו רז"ל¹⁶ נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ודבר זה נפעל ע"י קיום המצוות בדברים גשמיים, ובמיוחד ע"י המצוות התלויות בארץ, שדה וכרם וכו'. כשאדם מישראל נוטל דברים גשמיים, שמצד עצמם אינם, חפצי שמים, מקיים בהם מצוה ועושה מהם חפץ של מצוה וקדושה וכיו"ב – הרי עי"ז נוצרת דירה לו ית' בתחתונים, היינו שקדושתו של הקב"ה נמשכת וחודרת בדברים התחתונים.

ועד"ז בנוגע לגברא: בהיותו

בירושלים ובבית המקדש, אין האדם שקוע (כל כך) בעבודה בדברים גשמיים ("תחתונים"). נמצא הוא במקום שהוא קדוש מלכתחילה, ועוסק רובו ככולו בעניני קדושה. עיקר עבודתו שם היא: "יראה כל זכורך את פני האדון ה'"¹⁷ – ראיית אלקות¹⁸.

ונמצא, שדוקא בז' מרחשון, כאשר כל אחד מישראל בא למקומו, ישנה המעלה בעבודת הגברא בתחתונים ממש – כל אחד מישראל נעשה שליח לקיים את הענין ד"נתאווה הקב"ה", שאינו יכול להתקיים (כל כך) בעלייתם לרגל; וגם המעלה בנפעל, בהחפצא, שהרי הוא עושה דירה לה' בתחתונים.

ג. ואע"פ שלפי האמת (בפנימיות ותכלית הענינים) מצד רצון ה' וכוונתו ית', ישנה מעלה זו בעבודת ישראל מז' מרחשון ואילך (לגבי המצב ועבודת ישראל בעלי' לרגל) – הרי בגילוי, וכפי שהדבר מורגש אצל כל אחד מישראל, סוף-סוף עבודת בני ישראל מז' מרחשון ואילך קשורה עם מצב של ירידה, וירידה עצומה – מן המעמד ומצב הכי נעלה ד"יראה כל זכורך את פני האדון ה'", "כדרך שבא לראות כך בא ליראות וכו'"¹⁹, למצב ועבודה של עיסוק בעבודת האדמה ועובדין דחול

17) תשא לך, כג. ועד"ז – משפטים כג, יז. ראה טז, טז.

18) ראה תוד"ה כי מציון ב"ב כא, א. לקמן הערה 46.

19) חגיגה בתחלתה. וראה בארוכה אוה"ת וירא ד"ה אשר יאמר (קב, ב ואילך)*.

(*) עפמ"ש באוה"ת שם (קג, טע"ב) וענין שתי עיניו של אדם .. ממכ"ע .. טוב"ע – יל"פ ב' הלשונות ברמב"ם הל' חגיגה (פ"ב ה"א) כשם שהן

13) ראה בארוכה לקו"ש ח"כ שם (ע' 56 ואילך) וע' 381 ואילך. ועוד.

14) ברכות לה, ב.

15) ונוסף לזה שאינו שייך מצד מצבם דבניי בעלייתם לרגל, א"ז שייך גם מצד הדינים שנאמרו בירושלים: אין נוטעים בה גנות ופרדסים ואינה נורעת ואינה נחרשת כו' ואין מקיימין בה אילנות כו' (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז הי"ד).

16) תנחומא נשא טז. במדבר פ"ג, ו. תניא פל"ו.

ובסדר חיים כזה, מובן שקשה הרבה יותר להתמסר לענינים רוחניים.

עד שהמרגלים (מהאי טעמא) הסיתו את ישראל שלא (לרצות) להכנס לארץ ישראל (כמבואר בספרים²⁶).

ד. ואעפ"כ מצינו, שלאחר חטא המרגלים נאמר בכתוב²⁷ (בהמשך לזה) „כי תבואו“, שפירושו, כדברי רש"י: „בשר להם שיכנסו לארץ“ – דלכאורה אינו מובן: הן אמת שלאחר ש„קצף ה' עליהם והרעים בקול רעש ורוגז עד²⁸ מתי לעדה הרעה הזאת וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו' אני ה' וגו'“²⁹ אזי „נכנע ונשבר לבם בקרבם“²⁹ ולכן היו מוכנים להכנס לאלתר³⁰ לארץ – אבל במה הוי „תבואו“ בשורה (טובה) עבורם, בשעה שסוף-סוף זוהי ירידה לגבי מעמדם ומצבם במדבר? ובפרט שבהיותם „דור דעה“³¹, בודאי לא רדפו, „נתאוו“, (לארץ גשמית ו)עסק בענינים גשמיים.

וע"פ הנ"ל מובן: כיון שדוקא כבואם לארץ ישראל תהי' בידם האפשרות לעשות מחפצי העולם חפצא של קדושה ע"י קיום המצוות התלויות בארץ כו' (וכמאמר רז"ל³² אפילו בנוגע למשה איש האלקים³³) –

כהמשך הכתוב לאחר „כי תבואו“,

כו' – עמל וטירחא בפשטות, וגם עבודה של יגיעה וטירדא ברוחניות, שהרי יהודי מרגיש שאינו במצב הנעלה דבית המקדש, „לפני ה'“²⁰.

אלא שיחד עם זה „מרגישים“ ישראל גם את המעלה הגדולה שבזה.

וע"ד שמצינו בנוגע לכניסתם של בני ישראל מן המדבר לארץ ישראל:

בהיותם במדבר, לא היו לישראל כל דאגות בנוגע לצרכיהם הגשמיים: הכל קיבלו מן המוכן, מאת הקב"ה, הן בנוגע לאכילה ושתי' (מן, לחם מן השמים²¹, מים מבארה של מרים²²) והן בנוגע ללבושים – ענני הכבוד ש„היו שפים בכסותם ומגהצים אותם“²³.

ובמצב כזה יכלו להתמסר לגמרי לענינים רוחניים, לימוד התורה וכו'²⁴.

משא"כ בכניסתם לארץ, אזי חדלו לקבל לחם מן השמים והוצרכו להקדיש עצמם לעבודת האדמה – כי תבואו אל הארץ גו' שש שנים תזרע שדך וכו'²⁵, ולכל העבודות הקשורות בזה; כל אחד מישראל הוצרך לעסוק בהספקת צרכיו באכילה ושתי' ולבושים וכו'.

20) כנאמר בכמה כתובים על ביהמ"ק או גם בנוגע לירושלים (ראה יב. ז. יד, כג. ועוד).

21) בשלח טז, ד.

22) תענית ט, א. פרש"י חוקת כ, ב.

23) פרש"י עקב ת, ד („ואף קטניהם כמו שהיו גדלים הי' גדל לבושן עמהן“).

24) כמרז"ל (מכילתא בשלח בתחלתו. שם טז, ד) ש(מטעם זה) לא ניתנה התורה (לדרוש) אלא לאוכלי המן.

25) בהר כה, ב"ג.

באין להראות לפני ה' כך הם באים לראות הדר קדשו (סוכ"ע) ובית שכינתו (ממכ"ע).

41

26) ראה דרושי פ' שלח בלקו"ת, אוה"ת ועוד.

27) שלח טו, ב.

28) שם יד, כז; כט; לה.

29) ל' התניא ספכ"ט (לח, א).

30) כמו שאמרו (שלח יד, מ) הננו ועלינו גו' (הובא בתניא שם).

31) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדבר פ"ט, ג. וראה

בהנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 205 הערה 19.

32) סוטה יד, א.

33) ברכה לג, א. תהלים צ, א.

שישראל מרגישים בעבודה שלאחר ז' מרחשון את תענוג הבורא מצד „נתאוהה הקב"ה", הוא עילוי גדול יותר מהרגש הנחת־רוח שהי' להם בעלותם לרגל בראותם את גילוי השכינה בבית המקדש.

וטעם הדבר – כי בעלי' לרגל הדבר הוא באופן של נחת רוח שיש לנבוא; מה שאדם מישאל יש לו נחת רוח מגילוי השכינה⁴⁰ (בדוגמת נשמות בגן עדן ש„נהנים מזיו השכינה”⁴¹).

משא"כ התענוג והנחת־רוח בעבודה מז' מרחשון ואילך – קשורים ב„נתאוהה”, בהתענוג והנחת־רוח לבורא, ש„מרגיש” האדם (מצד ביטולו) בעבודתו⁴².

ה. אבל צריך להבין:

ז' מרחשון הלא הוא הזמן שבו מגיע „אחרון שבישראל” לנהר פרת, ואילו כל שאר ישראל, הדרים במקומות הקרובים יותר שבארץ ישראל, הגיעו למקומם בימים שלפני כן, עד שאלו שדרו בסמוך לירושלים הגיעו לבתיהם תיכף לאחר יום טוב.

ועפ"ז, כיון שרוב רובם של בני

אודות המצוות ד(נסכים³⁴) חלה וכו' (שלא כבמדבר, ששם לא היו עוסקים (כל כך) בדברים גשמיים) –

הרי אז מתקיים הענין ד„נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים”.

ולכן, נוסף על זה שכאשר אדם מישאל יודע שהוא עומד למלא את רצון הקב"ה (כל רצון שיהי'), דבר הגורם נחת רוח למעלה, כמאמר רז"ל³⁵ „נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני”, הרי זו בשורה (טובה) לכל אחד מישאל המביאה לו שמחה,

הרי בנדון דידן, כיון שעבודה זו קשורה ב„נתאוהה הקב"ה”, בתענוגו של הקב"ה, הרי כשאדם מישאל ממלא עבודה זו, נעשה זה ענין של „נתאוהה” – עונג אמיתי – לאדם גופא [ובפרט אצל אלו מישאל שעליהם אמרה התורה³⁶ „ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום”³⁷], הנה בעבודתם לעשות לו דירה בתחתונים חשים הם ומרגישים בתענוג הבורא, עד שנעשה זה תענוג גם בגלוי].

ועד"ז מובן בנוגע לעבודת כל אחד מישאל לאחר ז' מרחשון, בחזרתם לביתם, שהענין ד„מעלין בקודש” וההליכה מחיל אל חיל אינם בעבודה עצמה בלבד, אלא גם בהרגשתם, וכמו שנאמר³⁸ „וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב”³⁹; ויתירה מזו – מה

(34) ראה קידושין לו, ב.

(35) פרש"י ויקרא א, ט. ספרי (ורש"י) פינחס

כח, ת. ובכ"מ.

(36) ואתחנן ד, ד – הובא בפרש"י חוקת כ, כב.

(37) שבפסוקים להם נאמר „כי תבואו”.

(38) מ"א ת, סו.

(39) אף שבפסוקים שם מדובר לאחרית חנוכה ביהמ"ק הא' בימי שלמה (וראה שבת ל, א. וש"נ.

מפרשי תנ"ך שם). תוכן ענין השמחה הוא בכל פעם שחזרו מעלי' לרגל – ראה לקו"ד ח"ב ריו, א ואילך. וראה שם (רית, א) טעם הה'.

(40) שלכן לא נרגש אז אצלם כ"כ, שמקיימים רצון ה' כעבד – ראה בארוכה לקו"ש ח"כ ע' 57 ואילך.

(41) ברכות יז, א*. רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב. וראה תניא ספ"ד.

(42) ראה המשך וככה תרל"ז ספי"ב ורפט"ו. לקו"ש ח"ה ע' 244 ואילך.

(*) ולהעיר שמביא שם ראי' מנשמות בגופים, שנאמר (משפטים כד, יא) ויחזו גי'.

מירושלים – שהרי ריחוק מקום גשמי רומז לריחוק מקום ברוחניות – שפני הוי', האור האלקי, אינו מאיר שם כבירושלים⁴⁶ וסמוך לה (וכמו בפשוטם של דברים, שירושלים⁴⁷ וגם הסמוך לה⁴⁸ מקודשים מן המקומות שמחוצה להם).

עד ל"תחתון שאין תחתון למטה ממנו" – עבודת האחרון שבישראל⁴⁹, שהוא ב"מקום ישוב היותר רחוק מירושלים"⁴⁹.

ז. ויתירה מזה: הענין דז' מרחשון (כשהגיע האחרון שבישראל לביתו) נוגע לכל ישראל⁵⁰ – כי כאשר מתקיימת גם עבודתו של "אחרון שבישראל", נפעלת ה"דירה לו ית" ביתר שלימות – אצל כל ישראל, בכל ארץ ישראל.

ובדוגמת דירת בשר ודם כאן

46 שנק' ע"ש יראה ועל שם שלם (כ"ר פנ"ו, י. תוד"ה הר (תענית טז, א)). והוא מקום שלימות היראה – ראה בהנסמן לעיל הערה 18. וראה לקו"ת ר"ה ס, ב. שה"ש ו, ג. ובכ"מ.
47 משנה כלים פ"א ה"ח. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז הי"ד.

48 ראה לגבי קריאת המגילה – שברך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו כדינו – מגילה ב, ב. ג. ב. רמב"ם הל' מגילה פ"א ה"י. וראה רמב"ם הל' תעניות פ"ה הט"ז חיוב קריעה מן הצופים. וברמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"ח: בזמן שהמקדש בנוי אסור לו לאדם להקל את ראשו מן הצופים שהוא חוץ לירושלים ולפנים (וראה שו"ע אדה"ז או"ח מהד"ק ס"ג ס"א), שכ"ז שייך וקשור לקדושת ירושלים. וראה צפע"נ הל' תעניות שם. ועוד. ואכ"מ.

49 שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס קיז.
50 ולהוסיף: איך יערב לו ויהנה משיבתו תחת גפנו ותאנתו – כשיודע ש"אחיו" מטולטל בדרך וכו'.

ישראל באים לבתיהם לפני ז' מרחשון (ורק מתי מספר נמשך זמן ביאתם עד ז' מרחשון), נמצא שאצל רובם ככולם מתחילה העבודה בשדה ("בתחתונים" (זמן רב) לפני כן –

ואילו מזה שז' מרחשון נקבע ע"פ תורת אמת כזמן שאילת גשמים לישראל בכל ארץ ישראל (וגם בזמן הזה⁴³), מובן, שדוקא אז מתחיל זמן העבודה הנ"ל (דלאחרי הרגל, למעליותא) לכל ישראל בארץ ישראל.

ו. ויש לומר הביאור בזה:

רבינו הזקן מבאר בתניא⁴⁴ את דיוק לשון חז"ל "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" – ש"תחתונים" קאי על "עוה"ז הגשמי והחומרי ממש", שהוא "תחתון במדריגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית"'. ומזה מובן, שב"עוה"ז הגשמי והחומרי ממש" גופא, עיקר ענין ה"דירה" נפעל ב"תחתון שאין תחתון למטה ממנו" שבעולם הזה גופא⁴⁵.

ועפ"ז מובן בעניננו: אימתי נפעל "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" – הנה בעבודת ישראל שבירושלים (וסמוך לה, ששם מאירה קדושת ירושלים) אין הדבר נפעל בשלימות כל כך, כי אם ע"י עבודת ישראל הנמצאים בריחוק מקום

43 ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס קיז. וראה לקו"ש ח"כ ע' 55. וש"נ.
44 פל"ו.

45 וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (אגרות קודש שלו ח"ג ע' דש ואילך – בביאור ל' התניא שם) דכמו שבעולמות הרי התכלית הוא עוה"ז התחתון הנה כמו"כ בהאדם הרי התכלית הוא לבושי הנפש כו' והעיקר הוא בכח המעשה.

למטה⁵¹: דירת אדם מורכבת מכמה חדרים – חדר אכילה, חדר שינה וכו', עד לחדר הפטור ממזוזה⁵². והיינו, שאע"פ שהחדרים אינם שווים בחשיבות ההשתמשות והדירה בהם: ישנם חדרים שבהם עיקר תשמישו ודירתו, וישנם חדרים שאינם אלא טפיל⁵³, עד טפיל דטפל – אעפ"כ כולם כלולים בדירה אחת ויחידה. היינו, שבעלות האדם במקום זה, בתור מקום דירתו, היא בשוה בכל חלקי הדירה. ודוקא כאשר ישנם (לא רק החדר העיקרי שבו עושה עיקר תשמישו⁵⁴, אלא גם⁵⁵) כל שאר החדרים הטפלים, אז נעשית הדירה דירה אחת מושלמת⁵⁶.

ודוקא ע"י עבודת כל ישראל באופני העבודה השונים הללו „מורכבת“⁶¹ כביכול דירה (שלמה) אחת לו ית'.

וענין זה בא לידי ביטוי גם בהלכה: ישנם כמה דינים בשייכות לארץ ישראל התלויים בתנאי ד', כל יושבי עלי"ם⁶², כגון יובל וכל הדינים השייכים לזה (בתי ערי חומה, גר תושב וכו', שאינם נוהגים אלא בזמן שהיובל נוהג⁶³). ופירוש „כל יושבי עלי"ם אינו רק שכל ישראל צריכים להיות בארץ

ועד"ז⁵⁷ הוא כביכול בנוגע לדירתו של הקב"ה⁵⁸:

(51) נוסף על המבואר בכ"מ (וראה לקו"ש ח"ד ע' 1054. ועוד) שבדירה שני ענינים, שבה נמצא האדם (א) בכל עצמותו, (ב) בגילו.

(52) טושו"ע יו"ד סרפ"ו ס"ד.
(53) ונפק"מ גם להלכה בכמה דברים, ומהם בענין קביעות מזוזה דצריך לקבעה על ימין הנכנס, דחדר שבו הוא עיקר תשמישו כו' חשיב פנימי (וכניסה) לגבי שאר החדרים – ראה נ"כ הטושו"ע שם ס' רפט ס"ג.

(54) ראה רש"י עירובין כו, סע"ב ד"ה חוץ מן המים. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס שסו.

(55) וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתרל"ט ס"א. תרמ ס"ו.

(56) וביניהם הכרח וחייב להיות בית הכסא (רק) בכל עיר, וכל עיר שאין בה (עשרה דברים הללו) אין ת"ח רשאי לדור בתוכה (סנהדרין יז, סע"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ד). אבל במצב דהרחבה (ומפני צניעות) ובפרט בימינו נמצא בדירת כאו"א. וראה שו"ע אדה"ז או"ח מהד"ת ס"ג ס"ב.

(57) ואדרבה, כיון שכן הוא בדירתו של הקב"ה נשתלשל כן כביכול בדירת האדם כפשוטו, וככל הדברים שבעולם שנשתלשלו מלמעלה – ראה תנאי רפ"ג.

(58) להעיר מחלקי ביהמ"ק [דירתו של הקב"ה בגלוי וכמש"נ (תרומה כה, ח) ועשו לי מקדש

ושכנתי בתוכם, מכון לשבתך ג' (בשלח טו, יז) – „הדברים שהן עיקר בכנין הבית וכו' (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ה). וראה (בפנימיות הענינים) ע"ד ג' דיורים בביהמ"ק – אוה"ת ויקהל ע' בקצה ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נא. ד"ה כי הוא יברך הש"ת בתחלתו. ולהעיר מ„חדר המטות“ בביהמ"ק (מ"ב יא, ב. ראה מפרשים שם. שהש"ר פ"א, טז (ב)).

(59) רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז.
(60) ובכללות נחלקים לב' סוגים: יושבי אהל ובעלי עסק, ישכר וזבולון, מארי תורה ומארי עובדין טבין (ראה לקו"ש ח"ח ע' 189 ואילך. ושו"י).
(61) ולהעיר ממצות התלויות במלך שהוא מוציא בהן כל ישראל (אגה"ק ר"ס כט בשם האריז"ל).

(62) ערכין לב, סע"ב. תו"כ בהר כה, י. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.
(63) רמב"ם שם ה"ט.

אבל לאחר ש"הגיע אחרון שבישראל לנהר פרת" וישנה העבודה ב"תחתון שאין תחתון למטה ממנו" – אזי מתגלה שה"דירה לו ית" נפעלת ע"י כל ישראל שבכל ארץ ישראל⁶⁹, הן ע"י אלו מישראל הדרים בירושלים וסמוך לה והן ע"י אלו מישראל שמקומם בגבול הארץ, בנהר פרת, "מקום ישוב היותר רחוק מירושלים"⁴⁹. כי, כנ"ל, גדר הדירה הוא ענין אחד המורכב מכמה חדרים.

ט. ובה מצינו גם ענין נפלא בנוגע לאחדות ישראל:

אע"פ שכאשר עלו ישראל לרגל לירושלים לבית המקדש, עמדו כולם יחד בירושלים ובבית המקדש באופן ד"ראה כל זכורך" בפשטות, וגם ברוחניות⁷⁰ היו כולם בלב אחד, "לראות את פני ה' אלקיך";

משא"כ כשכל אחד מישראל בא תחת גפנו ותחת תאנתו, עד לז' מרחשון שבו גם, "אחרון שבישראל" הגיע למקומו, ואזי (בחינוניות) לא היו במצב של אחדות (כבעת עלייתם לרגל), בהיותם מופרדים זה מזה –

הרי (בפנימיות) דוקא אז נפעלה האחדות האמיתית, היוצרת את

(69) ובהזמן אשר מפני חטאינו גלינו מארצנו, עבודת בני"ה היא לעשות הדירה גם בחו"ל – לעשותו א"י, וכמאמר ה"צ"צ בזה (אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח א' ע' תפה ואילך). ולהעיר ממרז"ל (פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג) עתידה א"י שתתפשט בכל הארצות. וראה לקו"ת מסעי פט, ב ואילך.

(70) דבירושלים בשעת הרגל כל ישראל חברים (דכל ישראל נאמנים אף על התרומה) – תגיגה כו, א.

ישראל, "ולא בזמן שגלו מקצתן"⁶⁴, אלא "שלא יהיו מעורבין שבת בשבת אלא כולן יושבין כתקנן"⁶⁵.

ומזה מובן גם בנוגע לכל שבת גופא⁶⁶, שבזמן ש"יושבין (מכל שבת גופא, אזי זהו) כתקנן" – אז ישנה שלימות ישוב הארץ, כדירה לכל ישראל (וממילא מתבטא הדבר בגילוי בזה שדוקא אז הוא הזמן ד"דרור בארץ לכל יושבי"⁶⁷, חירות לכל ישראל)⁶⁸.

ח. ועפ"ז יובן הטעם שדוקא ז' מרחשון הוא הזמן (דשאלית גשמים) המאחד את כל ישראל בעבודה לעשות לו ית' דירה בתחתונים:

בעבודת בני ישראל בירושלים וסמוך לה בזמן שלפני זה, קודם העבודה ד"אין תחתון למטה ממנו", עדיין לא נעשה ענין ה"דירה" (בשלימותה), שכן "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" דוקא, במקום ש"אין תחתון למטה ממנו";

(64) ערכין שם. ועד"ז בתו"כ שם "שגלו מתוכה".

(65) ל' הרמב"ם שם ה"ח (מערכין שם. וראה גם תו"כ שם).

(66) להעיר שגם שמיטה (שא"א ליובל בלי שמיטה שלפנ"ז) הוא רק אחרי כבוש וחילוק – "חילקו למשפחות ולא חילקו לבתי אבות [חלקו לבתי אבות]* ואין כל אחד ואחד מכיר את חלקו, יכול יהו חייבים בשמיטה ת"ל שדך שיהא כל אחד ואחד מכיר שדהו כרמך כו" (תו"כ ר"פ בהר).

(67) בהר כה, י.

(68) מעין זה בענין דברוב עם (שקאי אפילו על אחד בישראל) הדרת מלך (ובמילא "פועל" על כל העם).

(* כן הוא ביל"ש ר"פ בהר. וכ"ה גירסת הגר"א בתו"כ.

.. ולא יהיו במקום אחד כמחשבת אנשי דור הפלגה⁷⁷.

וזהו גם הטעם לציווי ה' אל נח⁷⁸ „צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך כל החי גוי“, וכהמשך הכתוב לאלתר⁷⁹ „ומלאו את הארץ“, כי בתיבת נח היו כולם במקום אחד – והכוונה היא שיתקיים „ומלאו את הארץ“.

ולכן, הנה כהקדמה לעבודת ישראל, המתחילה מז' מרחשון כשכל אחד מישראל נמצא במקומו דוקא, ודוקא עי"ז נפעלת הדירה בתחתונים בעולם, קוראים בתורה (לשון הוראה) את תוכן הענין כפי שהוא בתורה אצל בני נח, שהכוונה אינה שיהיו כולם יחד במקום אחד, אלא שיתקיים בהם „נפוץ על פני כל הארץ“, עד „ומלאו את הארץ“.

ואע"פ שהדירה בתחתונים נפעלת דוקא ע"י עבודת בני ישראל בקיום התורה והמצוות, הרי צריך להכין גם את העולם, עי"ז שבני נח מקיימים את מצוותיהם וממלאים את התכלית ד„לשבת יצרה“, שע"ז נעשה העולם מוכשר וראוי⁸⁰ להיות דירה לו ית' בתחתונים⁸¹ ע"י עבודת ישראל⁸².

(משיחת ש"פ לך תשמ"ה)

(שלימות) קדושת הארץ עי"ז ש„כל יושבי עלי“⁷¹, ובאופן שאינן מעורבין.

ועד"ז בהשלמת הכוונה ד„נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים“, שדוקא עי"ז שכל אחד מופרד מחבירו, הן במקומו והן באופן עבודתו, עושים הם (כולם יחד) את הדירה לו ית' בתחתונים.

יוד. ע"פ כל זה יש לבאר את השייכות דז' מרחשון לפרשת נח:

כנוגע לחטא דור הפלגה⁷² מבואר במפרשי התורה⁷³, שרצונם ה' שכל ישוב בני האדם יה' במקום אחד, ולכן בקשו לבנות עיר ומגדל אשר יאחדו את כולם יחדיו – והי' זה היפך כוונת הקב"ה בבריאת העולם: „מלאו את הארץ וכבשוה“⁷⁴, שבכל מקום ופינה בעולם יהא ניכר ענין „לשבת יצרה“⁷⁵. ולכן היתה התוצאה מזה – „ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנות העיר“⁷⁶, שלא הי' זה עונש בעלמא על חטאם, אלא בזה נתקיים רצון וציווי ה' מתחילת הבריאה, שבני האדם יהיו מפוזרים דוקא „בקצוי תבל

(71) וזהו נוסף על הדין דביאת כולם.

(72) (סיום וחותם פ' נח) ולהעיר שפ' שבעי – סיום – דפרשתנו (שיעור דיום השבת) בה מודגשת השייכות להימים שלאח"ז יותר מבתחילת הפרשה.

(73) ראה רמב"ן בראשית א, כח. בחיי פרשתנו יא, ד. אוה"ח יא, א. ועוד. וראה מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' סא. אבל ראה רמב"ן פרשתנו שם, ב.

(74) בראשית שם.

(75) ישעי' מה, יח. וראה לקו"ש ח"ה ע' 159 הערה 63.

(76) פרשתנו יא, ח.

(77) ל' הרמב"ן בראשית שם. ועד"ז בבחיי ואוה"ח שבהערה 73.

(78) פרשתנו ח, טז. וראה לעיל ע' 28 ואילך.

(79) ט, א.

(80) ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 159 ואילך.

(81) וראה לקו"ש חכ"ט ע' 296 דכאשר ב"נ מסייעין לבניי למלאות תפקידם אז הוא שלימות הדירה. עיי"ש.

(82) א) שבשבילם (ובשביל התורה) נברא העולם, ב) שנברא מפני שנתאוה הקב"ה כו'. ועכצ"ל ש(תוכנם) היינו כך.

